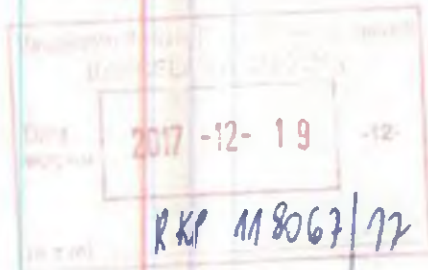

**CZŁONEK ZARZĄDU
ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH**

Warszawa, dnia 18 grudnia 2017 r.

991100/0230-159/2017/PK

MRPiPS

KAN817406

Pan

Marcin Zieleniecki

**Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej**

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 23 listopada 2017 r., znak: DUS.II.02100.2.2017.BB, dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw, w załączeniu przekazuję stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przygotowane przez Departament Legislacyjno-Prawny.

L. Powaraniec

CZŁONEK ZARZĄDU

Marcin Zieleniecki

Warszawa, dnia 18 grudnia 2017 r.

991100/0230-153/2017/PK

Stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do projektu ustawy o zmianie ustawy o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw

1. Do art. 2 pkt 2 projektu:

Zakład zwraca uwagę, że w projektowanym art. 58a ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (dalej: „ustawa ZIW”) mowa jest m. in. o „dodatku pieniężnym”, bez wskazania jednakże o jaki dodatek chodzi. Jeśli projektodawca miał na myśli dodatek do renty inwalidzkiej, o którym mowa we wprowadzanym art. 12a ustawy ZIW, należałoby odpowiednio dostosować brzmienie przepisu w zakresie przyjętego w projekcie nazewnictwa.

2. Do art. 4 pkt 1 projektu:

Wprowadzając od 1 września 2018 r. kwotę świadczenia w maksymalnej wysokości dla wszystkich uprawnionych byłych żołnierzy zastępczej służby wojskowej należy wskazać, iż przysługuje tym żołnierzom świadczenie w kwocie obowiązującej w dniu 1 września 2018 r. Kwota ta będzie ustalona z uwzględnieniem waloryzacji, która będzie przeprowadzona od 1 marca 2018 r. Kwota 209,59 zł została ustalona od 1 marca 2017 r. i ulegnie zmianie w wyniku przyszłorocznej waloryzacji, a zatem nie będzie kwotą obowiązującą w dniu 1 września 2018 r.

3. Do art. 4 i 5 projektu:

Mając na uwadze, że w art. 4 i 5 projekt wprowadza zmiany do:

- ustawy o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianych w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach wydobywania rud uranu i batalionach budowlanych (dalej: „ustawa o żołnierzach górnikach) oraz
- ustawy o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (dalej: „ustawa o deportowanych”)

Zakład proponuje do ww. ustaw dodać również uregulowania umożliwiające tym osobom transfer świadczeń do państwa ich zamieszkania, w tym także do państw, z którymi Polska nie jest związana umowami międzynarodowymi w dziedzinie ubezpieczeń społecznych. Takie rozwiązanie pozwoliłoby w sposób kompleksowy rozwiązać w stosunku do tej grupy

świadczeniobiorców kwestię możliwości transferowania im przysługujących świadczeń do państwa zamieszkania – na zasadach analogicznych jak w przypadku inwalidów wojennych i wojskowych oraz kombatantów zamieszkałych poza granicami Polski.

Proponowane rozwiązanie pozwoli na wyeliminowanie sytuacji – wynikającej z obecnego stanu prawnego – w której osoba deportowana do pracy przymusowej albo żołnierz górnik, mieszkając za granicą w państwie członkowskim UE/EFTA lub innym państwie, z którym Polskę łączy umowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, może na podstawie przepisów unijnych lub dwustronnej umowy o zabezpieczeniu społecznym, otrzymywać emeryturę lub rentę bezpośrednio w państwie zamieszkania, natomiast świadczenie pieniężne przysługujące na podstawie przepisów ustawy o deportowanych albo ustawy o żołnierzach górnikach może otrzymywać jedynie w Polsce, na zasadach przewidzianych w art. 132 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Oznacza to, że emeryt albo rencista, w celu pobierania świadczenia z ustawy o żołnierzach górnikach albo ustawy o deportowanych, musi założyć w Polsce rachunek bankowy lub upoważnić do odbioru świadczenia osobę zamieszkałą w Polsce. W związku z powyższym, proponuję wprowadzić do ustaw wymienionych w art. 4 i 5 projektowanej ustawy analogiczne przepisy do art. 24a ustawy o kombatantach i projektowanego art. 58a ustawy ZIW.

Dodatkowo należy zauważyć, że w przypadku żołnierzy górników, kwestia transferu świadczeń była już przedmiotem rozważań ustawodawcy, co wynika z dotychczas opiniowanych przez Zakład innych projektów ustaw. Takie rozwiązanie wynikało, m.in. z senackiego (druk Nr 3748) oraz z poselskiego (druk Nr 428) projektu ustawy o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw. Projekty tych ustaw zostały pozytywnie przyjęte w projektach stanowiska Rady Ministrów z 2016 i 2017 r.

W uzasadnieniach ww. projektów ustaw, podkreślano że przymusowe zatrudnianie – z powodów politycznych – żołnierzy zastępczej służby wojskowej w latach 1949–1959 w kopalniach węgla, kamieniołomach lub zakładach rud uranu oraz wcielanie z powodów politycznych żołnierzy z poboru z 1949 r. do nadkontyngentowych brygad „Służby Polsce” i przymusowe zatrudnianie w kopalniach węgla lub kamieniołomach „stanowiło szczególnie rodzaj represji z przyczyn politycznych, który powinien zostać uznany za represję okresu powojennego w rozumieniu ustawy o kombatantach”.

W odniesieniu do osób deportowanych Zakład wskazuje, że proponowana zmiana jest ponowieniem zgłaszanego wcześniej postulatu wprowadzenia do ustawy o deportowanych przepisów dotyczących transferu świadczeń do państwa zamieszkania. Propozycja taka zawarta była w piśmie skierowanym do Komisji Ustawodawczej Senatu RP z dnia 5 września 2017 r., znak: 991100/0230-96/2017/SK (przesłanym również do wiadomości Pana Ministra Marcina Zielenieckiego) w związku opiniowaniem projektu ustawy o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

4. Do art. 6 pkt 1 projektu:

W przypadku uwzględnienia stanowiska Zakładu dotyczącego wprowadzenia przepisów uprawniających żołnierzy górników oraz deportowanych mieszkających poza granicami Polski do transferu świadczeń wypłacanych przez Zakład, zasadnym jest odpowiednie dostosowanie treści art. 132 ust. 2 poprzez dodanie do katalogu wskazanych w nim osób także żołnierzy górników oraz osób deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich. Zakład proponuje następujące brzmienie przepisu, o którym mowa w art. 6 pkt 1 projektowanej ustawy:

„2. Do wypłaty świadczeń osobom uprawnionym do świadczeń przewidzianych przepisami o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, przepisami o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu, przepisami o żołnierzach zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianych w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach wydobywania rud uranu i batalionach budowlanych oraz przepisach o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich powojennego, zamieszkałym za granicą, stosuje się zasady określone w tych przepisach.”.

Ponadto Zakład proponuje dodać do art. 128 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ust. 6 w następującym brzmieniu:

„6. Organ rentowy wypłacający świadczenia, o których mowa w art. 132 ust. 1 i 2, osobom zamieszkałym za granicą, może dokonywać kontroli istnienia dalszego prawa do pobierania świadczeń, o której mowa w ust. 1, również poprzez wymianę informacji z właściwą zagraniczną instytucją administracji zabezpieczenia społecznego, w szczególności w formie elektronicznej.”.

Dodanie tej regulacji umożliwi Zakładowi odstąpienie od kłopotliwej kontroli uprawnień do świadczeń w formie żądania od świadczeniobiorców zamieszkałych za granicą podpisania oświadczenia o dalszym prawie do świadczeń w sytuacji, gdy w drodze porozumienia z zagraniczną administracją zabezpieczenia społecznego, sprawdzenie dalszego prawa do świadczeń, w tym pozostawania świadczeniobiorców Zakładu zamieszkałych za granicą przy życiu, może być dokonane w formie elektronicznej wymiany danych, po odpowiednim zidentyfikowaniu świadczeniobiorców. To działanie pozwoli uniknąć świadczeniobiorcom zamieszkałym za granicą, zidentyfikowanym w procesie wymiany danych, kłopotliwych obowiązków związanych z koniecznością udania się do urzędu lokalnego w celu podpisania dokumentów wymaganych do kontroli prawa do świadczeń.

Osoby uprawnione do świadczeń nieuregulowanych w ustawie lub osoby uprawnione do tych świadczeń w zbiegu ze świadczeniami uregulowanymi w ustawie powinny być traktowane w analogiczny sposób.

Obecnie taka kontrola uprawnień jest dopuszczalna tylko w razie zawarcia umowy o zabezpieczeniu społecznym oraz na gruncie rozporządzeń UE o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Świadczenia dla ofiar wojny i kombatantów nie są objęte tymi regulacjami, co uniemożliwia stosowanie przez Zakład jednakowych standardów kontroli wobec obu grup osób. Należy w drodze dodania ust. 6 do art. 128, ujednoclić podstawy

prawne kontroli dla wszystkich świadczeniobiorców długoterminowych świadczeń, zamieszkałych za granicą.

Kontrola może przybrać formę elektronicznej wymiany danych, co oznacza, że technologia przychodzi z pomocą instytucjom zabezpieczenia społecznego. Dodatkową korzyścią z takiej elektronicznej wymiany danych jest uniknięcie nadpłaty świadczeń w przypadku zgonu świadczeniobiorcy zamieszkałego za granicą, ponieważ na czas można zidentyfikować elektronicznie taki zgon w procesach elektronicznej wymiany danych.

Zakład ma dobre doświadczenia w odniesieniu do świadczeniobiorców objętych taką elektroniczną wymianą danych. Dzięki elektronicznej wymianie danych w 2016 r. udało się uniknąć co najmniej około 1,9 mln złotych nadpłat z tytułu emerytur i rent z FUS, które powstałyby z powodu nie poinformowania organu rentowego na czas o zgonie świadczeniobiorców zamieszkałych za granicą. Proponowana regulacja znacznie usprawni proces obsługi wypłat świadczeń za granicę.

Dodatkowo w art. 132 ustawy o emeryturach i rentach z FUS Zakład proponuje dodać ust. 3 w brzmieniu:

„3. Na wniosek emeryta lub rencisty zamieszkałego za granicą w państwie członkowskim Unii Europejskiej, państwie członkowskim EFTA lub w państwie, z którym Rzeczpospolitą Polską łączy umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych przewidująca transfer emerytur lub rent, przysługujące świadczenia wypłaca się w państwie zamieszkania, na rachunek bankowy tej osoby za granicą lub w innej formie wskazanej przez organ rentowy, w terminach, walucie i trybie ustalonym przez ten organ rentowy.”.

Taki przepis ma na celu:

- wyraźne uregulowanie sposobu wypłaty świadczeń za granicę w odniesieniu do emerytów i rencistów zamieszkałych za granicą w państwie członkowskim UE, państwie członkowskim EFTA lub w państwie, z którym Rzeczpospolitą Polską łączy umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych przewidująca transfer emerytur lub rent, poprzez przyjęcie rozwiązań podobnych do zawartych w ustawie o kombatanach; w chwili obecnej kwestia ta nie jest wyraźnie uregulowana w przepisach ustawy,
- poprzez wprowadzenie postanowień o wypłacie w innej formie niż na rachunek bankowy – zabezpieczenie możliwości otrzymania przez świadczeniobiorcę zamieszkałego w ww. państwach świadczenia w przypadku problemów z dostarczeniem świadczeń drogą bankową; celem jest ochrona świadczeniobiorców i umożliwienie organowi rentowemu dostosowanie formy wypłaty do warunków danego państwa.

5. Do art. 11 ust. 1 projektu:

Zakład proponuje skreślenie wyrazu „ewentualnym” przed wyrażeniem „pobieraniu renty inwalidy wojennego” na końcu przepisu.

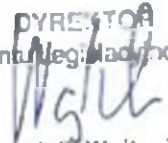
Równocześnie należy zwrócić uwagę, że Zakład będzie mógł przekazać informacje o rencie inwalidy wojennego przyznanej na podstawie art. 7 ustawy o żołnierzach górnikach, jednakże przekazanie takiej informacji o byłym żołnierzu górniku, który pobiera

rentę inwalidy wojskowego w związku ze służbą wojskową przyznaną na podstawie ustawy ZIW – przed wejściem w życie ustawy o żołnierzach górnikach będzie utrudnione. Spowodowane jest to trudnością w ustaleniu grup rencistów pobierających renty inwalidy wojskowego przyznane przed wejściem w życie ustawy o żołnierzach górnikach, jeżeli te osoby nie wystąpiły o przyznanie świadczeń wynikających z tej ustawy. W celu umieszczenia tych osób na wykazie mogłyby one lub działające w ich imieniu stowarzyszenie przedstawić zaświadczenie organu wojskowego, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy o żołnierzach górnikach.

Niezależnie od powyższego, rozstrzygnięcia wymaga, czy mimo zawieszenia prawa do renty inwalidzkiej z uwagi na wypłatę korzystniejszych świadczeń inwalida wojenny zachowa uprawnienia do wypłaty dodatku do renty inwalidzkiej. Jeżeli tak – odpowiednie uregulowanie powinno być zawarte w art. 54 ust. 4 ustawy ZIW.

6. Art. 17 projektu:

Nadanie nowego uprawnienia umożliwiającego transfer świadczeń adresatom projektowanej ustawy wymienionych w art. 2 i – w przypadku uwzględnienia uwagi dotyczącej wprowadzenia przepisów uprawniających żołnierzy górników oraz deportowanych mieszkających poza granicami Polski do transferu świadczeń wypłacanych przez Zakład – art. 4 i 5 projektu wymagać będzie wydłużenia okresu vacatio legis. Zakład postuluje o wydłużenie tego okresu w stosunku do przepisów art. 2 pkt 2 oraz art. 4 – 6 w zakresie przepisów, których wprowadzenie zaproponowano w pkt 3 niniejszego stanowiska, z dnia 1 września 2018 r. do okresu co najmniej 12 do 18 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy.

DYREKTOR
Departamentu Legislacyjno-Prawnego

Dominik Wojtasiak